

АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ-ТАЪЛИМ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ ОМИЛИ СИФАТИДА

Жалолиддин Алишер ўғли Нуркулов

Гулистон давлат университети, Ахборот технологиялари факультети, Амалий
математика ва информатика йўналиши, 3-босқич талабаси

Аннотация: Мақолада ўқув жараёнида замонавий компьютер технологиялари имкониятларидан фойдаланган ҳолда ахборот технологиялари-таълим самарадорлигини ошириш омили сифатида ташкил этишнинг асосий масалалари кўриб чиқилган.

Таянч сўзлар: глобаллашув, педагогик технологиялар, анимацион, ўқув жараёни, компьютер технологиялари, ресурслар, дастурий таъминот.

Аннотация: В статье рассмотрены основные вопросы организации информационных технологий как фактора повышения эффективности образования с использованием возможностей современных компьютерных технологий в образовательном процессе.

Ключевые слова: глобализация, педагогические технологии, анимация, процесс обучения, компьютерные технологии, ресурсы, программное обеспечение.

Summary: In the article, the main issues of organization of information technologies as a factor of increasing the effectiveness of education, using the possibilities of modern computer technologies in the educational process, are considered.

Key words: globalization, pedagogical technologies, animation, learning process, computer technology, resources, software.

Асримиз глобаллашув ва ахборот асри деб юритилмоқда. Дарҳақиқат, ҳар томонлама ривожланаётган жамият тараққиётини бугун ахборот технологияларисиз, айниқса компютерларсиз тасаввур этиш қийин.

Замонавий компютер воситалари ва мултмедия технологиялари таълим жараёнида дидактик материал тайёрлаш вазифасини енгиллаштиради. Компютер билан дидактик материалларни уйғунликда қўллаш ўрганилаётган мавзунини талабалар томонидан ўзлаштиришда катта ёрдам беради. Бундан 3500 йил муқаддам Конфуций «эшитганимни ёдимдан чиқараман, кўрганимни эслаб қоламан, мустақил бажарсам тушуниб етаман», деган экан. Таълимда инфор­мацион ҳамда педагогик технологияларни қўллаганда, ўқувчи эшитиш, кўриш, кўрганлари асосида мустақил фикрлаш имкониятига эга бўладилар. Бундан кўриниб турибдики ўқитишнинг янги педагогик технологиялари қаторига, компютер технологиясини киритиш зарурати кундан кунга ошиб бормоқда. Таълим жараёнида замонавий ахборот технологияларидан фойдаланган ҳолда дарсларни ташкил этиш учун маълум бир шарт-шароитлар ва техник воситалар мавжуд бўлиши лозим. Буларга ахборот ресурслари ва махсус дастурий таъминотлар киради.

Ахборот ресурсларига: шахсий компютерлар, проектор, мултмедия воситалари, сканер, рақамли фотоаппарат, видео камера, принтер, нусха кўчирувчи қурилма ва бошқа ресурслар киради.

Махсус дастурий таъминотларга: таълим тизимида мултмедиа­ли электрон ўқув адабиётлар, маърузалар, вертуал лаборатория ишлари, ҳар хил анимацион дастурлар ва яна бошқа ишларни бажариш керак бўладиган нарса махсус дастурлар ҳисобланади. Бу дастурлар жуда кўп. Масалан: анимацион роликлар яратиш учун Macromedia Flash MX дастуридан фойдаланилади. Мултмедиа­ли тақдимот маърузаларини яратишда ҳаммамизга маълум бўлаган Power Point Macromedia Authorware дастури қўлланилади. Электрон ўқув адабиётларни яратиш давомида кенг фойдаланиладиган тахрирловчи дастурлар ҳам мавжуд бўлиб, улардан Adobe Photoshop дастуридан расмларни тахрирлаш, сифатини оширишда фойдаланилади, Corel Draw дастури орқали ҳар хил графикларни

яратиш мумкин, товуш ва видеоларни таҳрирлаш учун эса мос равишда Sound Forge va Adobe Premier дастурларидан кенг фойдаланилади. Шунингдек, таълим тизимида тайёр ишлаб чиқилган мултмедали электрон ўқув қўлланмалар мавжуд.

Ахборот коммуникация технологияларини таълим жараёнига қўллашда қуйидаги тамойилларга амал қилиш лозим:

- қўшимча электрон захираларни, маълумотлар ва кутубхоналарни яратиш, тармоқдан ахборотни излашни таъминловчи махсус дастурий таъминотни ишлаб чиқиш керак;
- ўқитувчиларнинг ўқув-услубий ишларини такомиллаштириш, интернетдан фойдаланиш, ахборот технологиялари ва психология соҳалари бўйича мутахассис билан ҳамкорликни ўрнатиш;
- фан-техника ва технологияларнинг сўнги ютуқлари бўйича маълумотлардан фойдаланиш;
- компьютер воситасида ўқитишда илғор педагогик технологиялар ва фаол методларни қўллаш;
- баҳолашда талабаларни фаоллиги ва мустақил ишлаш қобилиятига алоҳида эътибор қаратиш.

Ҳозирги кунда Гулистон давлат университетида ахборот коммуникация технологияларидан ўринли фойдаланиб келинмоқда. Жумладан барча дарсларида ҳам ахборот коммуникация технологияларидан унумли фойдаланиб келинмоқда. Ахборот коммуникация технологиялари таълим соҳасида, талабанинг ривожланишида ижобий ўзгаришига олиб келади, бунда идрок етиш, ҳиссий мотивация жараёнида улар талабанинг характериға таъсир кўрсатади, бу вақтда таълим олувчини идрок етишга қизиқиши кучаяди. Ахборот коммуникация технологияларидан фойдаланиш таълим олувчининг ўқув жараёнида (мустақил ишлаш, ўз-ўзини тарбиялаш, ўз-ўзини ўқитиш, ўз фаоллигини ошириш, ўзи мустақил қарор қабул қилиш кўникмаларини шакллантиради). Психологик тадқиқотларда ахборот коммуникация технологиялари таълим олувчиларни назарий-ижодий ва модулли-рефлексли

фикрлашларига таъсир кўрсатади, негаки ўқув ахборотларини компютерда визуаллашуви тасаввур етишни шаклланишига таъсир кўрсатади, образли фикрлашда марказий ўрин эгаллаши, образли тасаввурлаш ёки бошқа хил намоён бўлишлар ва талабанинг хотирага олиш жараёни ўқув материални қабул қилишни осонлаштиради ва ривожлантиради. Бунда қуйидаги асосий тамойилларга амал қилиш лозим:

- инсонпарварлик, яъни инсонга ҳар томонлама ҳурмат ва муҳаббат кўрсатиш, унга ёрдамлашиш, унинг ижодий қобилиятига ишоч билан қараш;
- ҳамкорлик, яъни педагог ва талабалар муносабатидаги демократизм, тенглик, шериклик;
- эркинликни тарбиялаш, яъни шахсга унинг ҳаёт фаолиятининг кенг ёки тор доирасида танлаб олиш эркинлиги ва мустақиллигини бериш, натижаларни ташқи таъсирдан емас, ички ҳиссиётлардан келтириб чиқариш.

Ҳозирги вақтда фанларни ўқитишда турли дастурий педагогик воситалардан фойдаланилмоқда. Бу дастурий педагогик воситалар шахсга йўналтирилган, талабага қулай тарзда яратилган бўлиб, бунда маъруза, амалий, лаборатория ва мустақил иш топшириқларини тушунмаган жойида орқага қайтиш имкониятлари, ўзига қулай бўлган вақтда ишлаш имкониятлари унинг фанни тез ўзлаштиришига олиб келади. Бу еса ўз навбатида талабада ўзига бўлган ишончини оширади, унда компютерда ишлаш жараёнида ўзини эркин тутиш имконияти туғилади, натижада ҳар-хил ҳис-ҳаяжонларга берилмайди, ўқитувчи ёрдамига камроқ еҳтиёж сезади, ўзини-ўзи тест саволлари орқали текшириб кўради, яъни ўзини-ўзи баҳолай олади, уни ҳеч ким ўқишга мажбурламайди, ўзи ихтиёрий равишда компютерда ишлашга ўтади.

Хулоса қилиб айтганда ахборот коммуникация технологияларидан таълим жараёнида фойдаланилганда таълим-тарбия ишларининг самарадорлиги ошади, демак баркамол авлод ва йетук мутахассисларни тарбиялашда ахборот коммуникация технологиялари муҳим омил бўлиб ҳисобланади.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Ш.М.Мирзиёев. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз.– Тошкент : Ўзбекистон, 2016. - 56 б.
2. Ш.М.Мирзиёев. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганлигининг 24 йиллигига бағишланган тантанали маросимидаги маърузаси. 7 декабр 2016 й.
3. Абдураимов, Достонбек Эгамназар Ўғли, Абдураим Намазович Адиллов, and Алишер Пардабо Ўғли Турдиев. "АНИЗОТРОП ВА ИЗОТРОП ЖИСМЛАР УЧУН ТЕРМОЭЛАСТИК БОҒЛИҚ МАСАЛАНИНГ ИККИ ЎЛЧОВЛИ ҲОЛАТДАГИ МАТЕМАТИК МОДЕЛИ." Scientific progress 1.5 (2021): 449-453.
4. Таштемиров Д.Е., Абдураимов Д.Е., Джумабаева Я.Э. «СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ СИСТЕМЫ ТЕСТИРОВАНИЯ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ». Вестник Гулистанского государственного университета 2018.4 (2018): 39-46.
5. Қулмаматов, С. И., Абдураимов, Д. Э., Норматова, М. Н., & Моносилова, Р. Ф. (2021). УГРОЗЫ В ИНТЕРНЕТЕ И СПОСОБЫ ИХ УСТРАНЕНИЯ. Экономика и социум, (7), 351-356.
6. Нуркулов, Ж. А. Ў. (2022). МОДЕЛИРОВАНИЕ ПРОЦЕССА ПЕРЕДАЧИ ДАННЫХ ПО ПРОТОКОЛАМ В КОРПОРАТИВНОЙ СЕТИ. Science and innovation, 1(A3), 158-163.
7. Абдураимов Д. Э. Ў., Адиллов А. Н., Турдиев А. П. Ў. АНИЗОТРОП ВА ИЗОТРОП ЖИСМЛАР УЧУН ТЕРМОЭЛАСТИК БОҒЛИҚ МАСАЛАНИНГ ИККИ ЎЛЧОВЛИ ҲОЛАТДАГИ МАТЕМАТИК МОДЕЛИ //Scientific progress. – 2021. – Т. 1. – №. 5. – С. 449-453.
8. Abdubanarovich, Yuldashev Ulmasbek, and Samatboyeva Marjona Baxtiyor Qizi."RAQAMLI TEXNOLOGIYALARINING TA'LIM SOHASIDA QO'LLANILISHI." Science and innovation 1.B3 (2022): 110-113.
9. Mavlonov S. X. et al. TA'LIM JARAYONIDA CROCODILE ICT DASTURIDAN FOYDALANISH //Science and Education. – 2021. – Т. 2. – №. 3. – С. 323-327.